

Aneta Drabek
Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego
e-mail: adrabek@bg.us.edu.pl

Arkadiusz Pulikowski
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki
Uniwersytet Śląski
e-mail: pulikows@us.edu.pl

Możliwości wykorzystania bazy „Arianta” na przykładzie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej

Czasopisma elektroniczne stały się w ostatnich latach bardzo popularnym i często wykorzystywanym źródłem informacji. Poszukiwania literatury często zaczynają się od przejrzania dostępnych w sieci dokumentów na ten temat. Zdają sobie z tego sprawę wydawcy i coraz powszechniej podejmują decyzję o utworzeniu wersji online czasopisma, które do tej pory istniało tylko w wersji tradycyjnej. W momencie podjęcia prac nad bazą nie istniała lista obejmująca wszystkie polskie naukowe czasopisma elektroniczne, dlatego też ważne stało się przygotowanie takiego źródła, które służyć mogło by wszystkim zainteresowanym.

Rys historyczny

Konceptualna praca nad bazą polskich czasopism elektronicznych rozpoczęła się jesienią 2003 roku. Inicjatorem i źródłem wielu pomysłów związanych z tworzeniem bazy była prof. dr hab. Barbara Stefaniak, ówczesna kierownik zakładu Bibliografii i Informatyki Naukowej Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Przez kolejne dwa lata wyszukiwane były czasopisma mające trafić do bazy, opracowywana była struktura bazy, a także przygotowywana była wersja online. 1 września 2005 roku *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne* zostały udostępnione w Internecie. Baza wykonana w MS Access wymagała do zamieszczenia w Internecie oprogramowania MS SQL po stronie serwera. Dzięki uprzejmości pana Andrzeja Koziary z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, baza znalazła dobre miejsce na serwerze WWW biblioteki.

W momencie uruchomienia bazy online dostępnych było 599 tytułów czasopism. Brakujący jeden tytuł do równej liczby 600 świadczy o tym, jak ciężko było wówczas znaleźć każdy następny. Tysięczny rekord pojawił się w bazie po ponad 2 latach. Został wpisany do bazy pod koniec 2007 r. Gdyby tempo przyrostu tytułów utrzymało się na tym poziomie, to na kolejny tysiąc czasopism dodanych do bazy trzeba byłoby czekać ponad 5 lat do 2013 r. Tymczasem wszystko wskazuje na to, że stanie się to już w pierwszym kwartale 2009 r. Obserwowany szybki przyrost liczby czasopism pojawiających się w Internecie jest z pewnością związany z dostrzeganiem przez kolejnych wydawców korzyści płynących z

obecności czasopisma w globalnej sieci. Można łatwo wskazać kres tego procesu. Będzie nim moment, kiedy większość publikowanych czasopism znajdzie się już w Internecie. Wówczas zawartość bazy będzie w dużym stopniu odzwierciedlać całokształt czasopiśmiennictwa fachowego i naukowego ukazującego się naszym kraju, a tempo zmiany liczby czasopism ujętych w bazie będzie adekwatna do naturalnych procesów związanych z pojawianiem się i znikaniem tytułów.

Do tej pory ukazały się trzy publikacje dotyczące bazy danych *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne*. Jedna z nich opublikowana została w czasopiśmie „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, natomiast pozostałe dwie w „Biuletynie EBIB”¹.

Nowa nazwa bazy - Arianta

Dotychczasowa nazwa bazy – *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne* – choć dobrze oddaje jej zawartość, jest trudna do zapamiętania, a nawet zapisania. Z tego powodu autorzy bazy zdecydowali się stworzyć jednowyrazową nazwę, która lepiej utrwali się w pamięci niż długa nazwa opisowa. *Arianta* powstała z połączenia fragmentów imion twórców bazy. Złożenie to posiada swoje osobne znaczenie. W języku łacińskim *Arianta* oznacza bowiem ślimaka. Dzięki takiemu zbiegowi okoliczności będzie możliwe stworzenie oryginalnego logo dla bazy. Stara nazwa nie została całkowicie wyparta przez nową. Pozostała ona jako rozszerzenie nazwy podstawowej.

Korzystając z nowej nazwy można szybko odszukać bazę nie znając jej adresu w wyszukiwarce Google. Wystarczy wpisać „arianta” w polu wyszukiwawczym, a odsyłacz do bazy pojawi się na pierwszym miejscu listy trafień.

Nowy interfejs

Jesienią 2008 roku zmianie uległa nie tylko nazwa bazy, ale również interfejs użytkownika wersji dostępnej w Internecie. Zmieniona została szata graficzna, a także rozmieszczenie pól w obrębie głównego formularza. Kilka miesięcy wcześniej pod obszarem tytułowym rozbudowany został blok informacyjny. Oprócz dostępnych wcześniej trzech odsyłaczy do informacji o bazie, o artykułach dotyczących *Arianty* i serwisach spisów treści, pojawiła się liczba czasopism i data aktualizacji. Poprzednio były one ukryte w opisie bazy. W nowym interfejsie zostały celowo wyeksponowane, by podkreślić jak często są dokonywane zmiany w bazie. Formularz wyszukiwawczy wzbogacił się o trzy nowe elementy: Impact Factor, Index Copernicus i punktację Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Ich wprowadzenie wynika z rozszerzenia charakterystyki czasopism.

---

¹ Dokładne opisy wspomnianych publikacji znajdują się w dołączonej bibliografii.

ARIANTA NAUKOWE I FACHOWE POLSKIE CZASOPISMA ELEKTRONICZNE Aneta Drabek i Arkadiusz Pulikowski		
Liczba czasopism: 1820	Informacje o bazie Artykuły o bazie Serwisy spróbuj treści	Ostatnia aktualizacja: 17-11-2008
WYSZUKIWANIE		
Tytuł: <input type="text"/>	Rodzaj: ☐ naukowe i fachowe ☐ naukowe ☐ fachowe	
ISSN: <input type="text"/>	Destyp: ☐ druk i online ☐ tylko online	
Częstotliwość: <input type="text"/>	Oprócz spisów treści: ☐ abstrakty ☐ pełne teksty ☐ Impact Factor ☐ Index Copernicus ☐ Punktacja MNiSZW	
Wydawca/Inst. sprawca: <input type="text"/>		
Dziedzina: <input type="text"/>		
* - pola, w których można wpisywać fragment szukanego wyrażenia		
<input type="button" value="Szukaj"/>		
<small>formularz dodawania czasopism</small>		
INDEKS ALFABETYCZNY A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S S T U V W Z Z		
INDEKS DZIEDZINOWY <input type="button" value="pokaż/ukryj dziedziny"/>		
101066 od 1 września 2005 r.		

Rysunek 1. Nowy interfejs bazy *Arianta*

Struktura rekordu bazy *Arianta*

Każde czasopismo przechowywane w bazie jest bardzo dokładnie opisane za pomocą ponad 20 atrybutów składających się na charakterystykę pojedynczego rekordu. Są to:

- tytuł czasopisma,
- poprzednie tytuły,
- adres(y) WWW,
- ISSN – [e] dla czasopisma elektronicznego (o ile jest przyznany), [p] dla wersji drukowanej,
- data początkowa - od kiedy ukazuje się czasopismo,
- data online - od którego rocznika czasopismo jest dostępne w Internecie,
- wydawca lub instytucja sprawca,
- symbol UKD (z bazy ISSN lub samodzielnie przyporządkowany),
- częstotliwość ukazywania się,
- spisy treści (od kiedy)
- abstrakty (od kiedy),
- pełne teksty (od kiedy),
- dostępność wyszukiwarki,
- wskazówki dla autorów (link),

- informacja o tym, czy czasopismo zostało zaliczone do periodyków fachowych,
- informacja o tym, że czasopismo istnieje tylko w wersji online,
- Impact Factor,
- Index Copernicus,
- punktacja MNiSzW,
- uwagi,
- źródło indeksowania – skąd pochodziła informacja o czasopiśmie,
- dziedziny,
- data dodania do bazy,
- data ostatniej aktualizacji.

Większość z wymienionych atrybutów pojawia się w szczegółowym widoku czasopisma na stronie WWW bazy, ale nie wszystkie. Pola niewypełnione (np. gdy czasopismo nie posiada wskaźnika Impact Factor, abstraktów, instrukcji dla autorów itp.) nie są wyświetlane. Na rysunku nr 2 przedstawiono opis czasopisma *Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski*, którego charakterystyka nie obejmuje kilku pól pominiętych z uwagi na brak informacji.

Tytuł:	Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski
Poprzednie tytuły:	Bibliotekarz Olsztyński: 1972-1998
Adres strony WWW:	http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/
ISSN:	1640-2200
Data początkowa:	1972
Data online:	1999
Wydawca/Inst. sprawcza:	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
Symbol UKD:	02(438)
Częstotliwość:	kwartalnik
Spisy treści:	1999/1-2-
Pełne teksty:	1999/1-2-
Uwagi:	Od 2003 - wersja tylko online.
Fachowe:	NIE
Tylko online:	TAK
Wyszukiwarka:	NIE
Data aktualizacji:	2008-08-01
Dziedzina:	bibliotekoznawstwo i inf. naukowa
« Powrót do wyszukiwania »	

Rysunek 2. Szczegółowy opis czasopisma na stronie WWW

Jak aktualizowana jest baza?

Internet jest medium dość „ulotnym”, a informacje w nim zawarte często zmieniają lokalizację, czy też zostają (z różnych przyczyn) usunięte przez administratorów. Z tego też względu prowadzenie bazy, której podstawę stanowią działające linki oraz aktualne informacje, wymaga szczególnej dbałości i częstych poprawek zawartych w nich danych. W przypadku bazy czasopism elektronicznych najczęściej dezaktualizują się linki oraz zasięg chronologiczny spisów treści, abstraktów i pełnych tekstów. Nie można też zapominać o innych ewentualnych zmianach: tytułu czasopisma, numeru ISSN, częstotliwości, wydawcy czy też o nadaniu nowego ISSN-u dla wersji elektronicznej. Stąd też plan systematycznego kontrolowania danych był jednym z podstawowych założeń bazy. Codziennie sprawdzane jest po dziesięć tytułów, co pozwala na dwukrotną w ciągu roku korektę każdego rekordu. O tym, że aktualizacja jest bardzo ważna niech świadczy fakt, że w ciągu 3 lat funkcjonowania bazy w przypadku 302 tytułów odnotowano zmiany adresów WWW. Niektóre z czasopism zmieniały adres dwu- lub nawet trzykrotnie. W 2008 roku zanotowano 129 zmian linków. Oprócz działań planowych poprawki są nanoszone na bieżąco, gdy tylko zostaną zauważone zmiany, błędy czy innego typu nieścisłości. Informacje takie przesyłane są czasem od użytkowników bazy lub przez redakcje czasopism. Współpraca ta jest szczególnie cenna, bo nie tylko pozwala na uaktualnienie bazy, ale stanowi „żywy” dowód na to, że *Arianta* jest wykorzystywana i sprawdzana przez użytkowników. Oprócz adresów weryfikowane są informacje dotyczące spisów treści, abstraktów i pełnych tekstów. W przypadku tych ostatnich ważne jest czy artykuły dostępne są bez ograniczeń, czy też wydawca ustalił szczególne warunki uzyskania treści (bezpłatna rejestracja w serwisie, odpłatność, podanie hasła znanego prenumeratom itp.). Czasopisma, których strony przestają być dostępne, są poddawane swoistej „kwarantannie”. Tytuł jest sprawdzany jeszcze kilka razy w ciągu następnych tygodni, a jeśli strona wciąż się nie otwiera, wówczas ponownie jest wyszukiwany. Jeśli te poszukiwania nie przyniosą pozytywnych rezultatów wówczas rekord jest usuwany z bazy.

Źródła nowych danych

Przy tworzeniu bazy w 2005 roku przeszukiwane były bazy i strony internetowe, na których można było znaleźć informacje o czasopismach elektronicznych. Wśród tych źródeł znalazły się m.in.: baza danych ISSN Online, baza danych BazTech – Baza zawartości polskich czasopism technicznych², lista Wiktora Gawareckiego³, Index Copernicus⁴, baza

---

² *BazTech - Baza zawartości polskich czasopism technicznych* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://baztech.icm.edu.pl/>.

³ Gawarecki W.: *Lista polskich czasopism elektronicznych oraz elektronicznych odpowiedników periodyków drukowanych* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.inib.uj.edu.pl/archiwum/czasopisma/pol.html>.

danych Katalog Mediów Polskich (obecnie już nieistniejąca), strony WWW wydawnictw publikujących czasopisma naukowe i fachowe: SIGMA-NOT⁵, ELAMED⁶, TERMEDIA⁷, INFOR⁸, Via Medica⁹ i inne, listy czasopism opracowane przez bibliotekarzy i udostępniane na stronach WWW bibliotek.

Wraz z uruchomieniem bazy na stronie WWW umieszczony został specjalny formularz umożliwiający przesłanie informacji o nowym tytule.

FORMULARZ DODAWANIA CZASOPISMA

Jeśli znają państwo czasopismo posiadające swoją stronę WWW, a nie znajduje się ono w bazie, prosimy o przekazanie informacji o nim korzystając z poniższego formularza. Wypełnienie pól z gwiazdką (*) jest opcjonalne.

Nazwa czasopisma:	<input type="text"/>
Adres strony WWW:	<input type="text"/>
Zgłaszający *:	<input type="text"/>
Adres e-mail *:	<input type="text"/>

Wyślij

Rysunek 3. Formularz zgłaszania czasopism dostępny na stronie WWW bazy *Arianta*

Każdy, kto nie znalazł czasopisma w bazie, a wie, że posiada ono wersję elektroniczną, może zgłosić je do *Arianty*. Nowo zgłoszony tytuł jest sprawdzany w samej bazie, a następnie według przyjętych kryteriów formalnych i rzeczowych. Warto było nawiązać współpracę z użytkownikami. Dzięki takim zgłoszeniom, do bazy trafiły 274 czasopisma, co stanowi ok. 15% zasobu *Arianty*¹⁰.

Pozostałe czasopisma, które trafiły do bazy, zostały wyszukane przez twórców bazy. Wśród źródeł internetowych warto zwrócić szczególną uwagę na wydawnictwa uczelni wyższych, np. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, czy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

⁴ *Index Copernicus - Journal Master List* [online]. Medical Science International 2001-2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://journals.indexcopernicus.com/>.

⁵ *Wydawnictwo SIGMA-NOT* [online]. 2006-2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sigma-not.pl/>.

⁶ *Wydawnictwo Elamed* [online]. 2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.elamed.com.pl/>.

⁷ *Wydawnictwo Termedia* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.termedia.pl/page.php>.

⁸ *Infor.pl* [online].: Grupa Wydawnicza INFOR [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.infor.pl/>.

⁹ *Via Medica - Wydawnictwo Medyczne* [online]. Gdańsk: Wydaw. Via Medica [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.viamedica.pl/>.

¹⁰ Podziękowanie należy się szczególnie paniom - Małgorzacie Zając z Krakowa i Justynie Andrzejczak z Poznania, które nadesłały najwięcej tytułów.

Doskonałym źródłem informacji do bazy okazały się biblioteki cyfrowe, w których pojawia się coraz więcej czasopism elektronicznych. Znajdują się tam zarówno nowe periodyki, jak i starsze z XIX i początku XX wieku. W pierwszej z wymienionych grup podać można dla przykładu czasopisma Uniwersytetu Śląskiego czy Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu publikowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej¹¹. Warto także wspomnieć o Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej¹², gdzie odnaleźć można archiwum wydawnictw ciągłych publikowanych przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, jak również o Pedagogicznej Bibliotece Cyfrowej¹³ publikującej *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis* – wydawnictwa Akademii Pedagogicznej w Krakowie. Spośród starszych zwraca uwagę czasopismo *Chemik Polski* (archiwum za lata 1902-1911), umieszczone w Bibliotece Cyfrowej Politechniki Łódzkiej¹⁴ czy też *Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu* (archiwum za lata 1878-1931) w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej. Tak więc biblioteki cyfrowe są stale eksplorowane w poszukiwaniu kolejnych tytułów do bazy.

Co jakiś czas przeszukiwana jest też baza ISSN, dzięki której dodawane są nowe tytuły, a rekordy w bazie uzupełniane o brakujące dane (np. e-ISSN).

W marcu 2008 roku dołączone zostały dane o punktacji przyznawanej przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Jednym z istotnych kryteriów branych pod uwagę przy ocenie jest posiadanie przez czasopismo własnej strony internetowej i udostępnianie na niej abstraktów i/lub pełnych tekstów. W przypadku nauk ścisłych i medyczno-przyrodniczych opublikowanie pełnego archiwum w Internecie „daje” czasopismu jeden z sześciu możliwych punktów. Także czasopisma z nauk humanistycznych i społecznych są wyżej punktowane w przypadku umieszczenia informacji w sieci. Po wpisaniu do bazy punktów z listy ministerialnej, sporządzona została lista pozostałych czasopism i tytuły te były sukcesywnie wyszukiwane w sieci. Dzięki temu zabiegowi udało się dopisać do bazy ponad 150 wydawnictw. Podobne działania na pewno będą powtórzone w kolejnych latach.

Statystyka bazy

W bazie znajduje się obecnie (dane z 28 stycznia 2009) 1898 tytułów czasopism. Tempo pojawiania się w sieci polskich czasopism elektronicznych zaskoczyło także twórców bazy. Tylko w 2008 roku przybyły w bazie 903 rekordy.

Wykres 1. Nowe tytuły dodane do bazy w latach 2006-2008

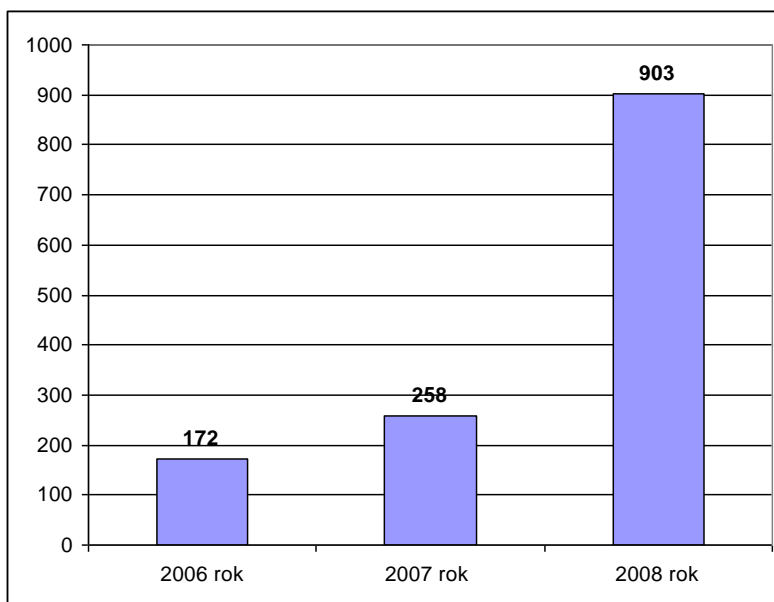
---

¹¹ *Śląska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/dlibra>.

¹² *Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://kpbk.umk.pl/dlibra/>.

¹³ *Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/dlibra/dlibra>.

¹⁴ *Biblioteka Cyfrowa Politechniki Łódzkiej* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebipol.p.lodz.pl/dlibra>.

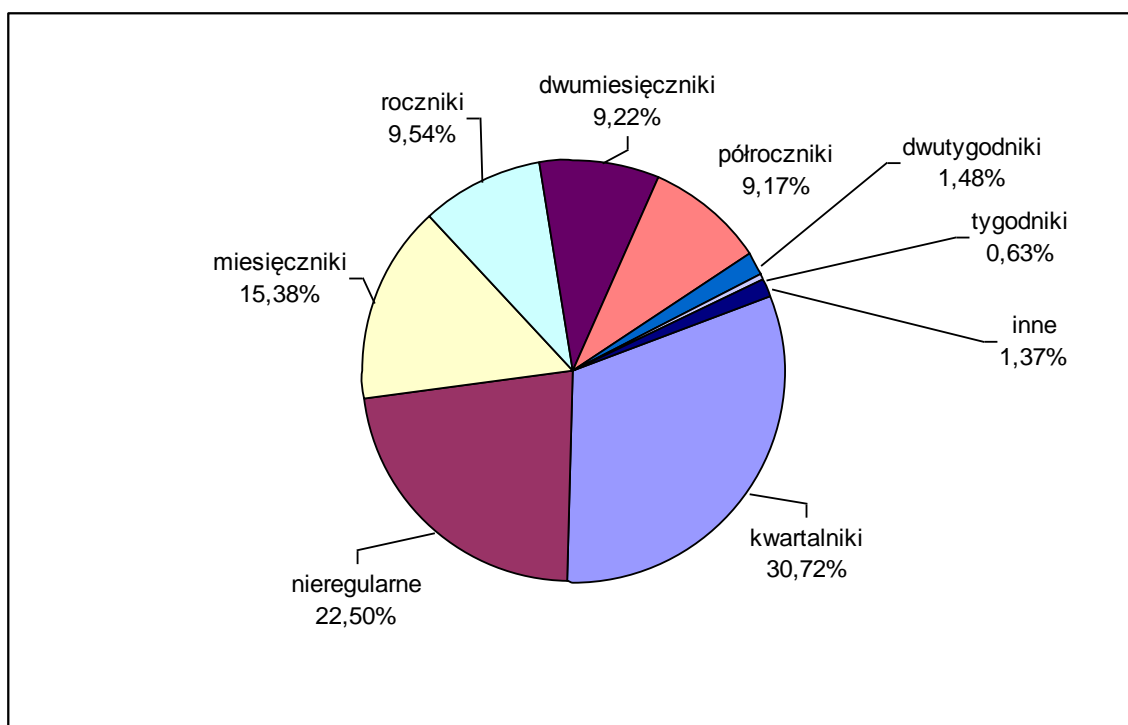
Wśród 1898 czasopism 62% tytułów (1174) umieszcza na swych stronach pełne teksty artykułów. W przypadku 45% (850) periodyków skatalogowanych w bazie korzystać można z pełnotekstowych archiwów w wolnym dostępie. Coraz więcej redakcji czasopism podejmuje decyzję o zaprezentowaniu zasobów szerokiemu gronu użytkowników. Przy okazji warto dodać, że na podstawie bazy *Arianta* opracowywana jest lista bezpłatnych czasopism pełnotekstowych, która z kolei udostępniana jest poprzez tzw. listę A-Z¹⁵. Lista taka rozsyłana jest do Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Głównej Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Biblioteki Głównej Politechniki Poznańskiej oraz Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, gdzie jest wgrzana na serwer przez administratorów serwisu.

Jeśli chodzi o częstotliwość, to najczęściej jest w bazie kwartalników (583 tytułów) i czasopism wydawanych nieregularnie (427). W dalszej kolejności *Arianta* indeksuje miesięczniki (292), roczniki (181), dwumiesięczniki (175), półroczniki (174), dwutygodniki (28), tygodniki (12) i 26 periodyków ukazujących się z inną częstotliwością.

Wykres 2. Podział czasopisma w bazie wg częstotliwości

¹⁵ Lista A-Z to specjalne narzędzie wykorzystywane przez wiele bibliotek w Polsce i ułatwiające czytelnikom wyszukiwanie i korzystanie z czasopism elektronicznych zarówno tych objętych prenumeratą, jak i dostępnych bezpłatnie.

W bazie znaleźć można 50 tytułów, które nie mają swego drukowanego odpowiednika i dostępne są tylko online.

Ocenie czasopism naukowych i fachowych służą różnorodne wskaźniki. Najbardziej znany jest Impact factor, ale w Polsce wykorzystywana jest też punktacja systemu oceniającego czasopisma z dziedzin STM (Science, Technology, Medicine) – Index Copernicus Journal Master List oraz punktacja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wszystkie te wskaźniki zostały dopisane do bazy i są na bieżąco uzupełniane. W *Ariancie* znaleźć można 61 tytułów z Impact factorem (są to jednocześnie wszystkie polskie czasopisma, dla których ten wskaźnik został wyliczony), 379 tytułów z punktacją Index Copernicus i 966 czasopism wyróżnionych przez Ministerstwo.

Czasopisma z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w bazie

Wśród 156 dziedzin, do których przyporządkowane są czasopisma, warto zwrócić uwagę na wydawnictwa z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Jeszcze kilka lat temu „Biuletyn EBIB” – jedyne czasopismo bibliotekarskie dostępne w Internecie – z trudem zdobywało swoje miejsce wśród tradycyjnych źródeł. A już po dziesięciu latach od założenia „Biuletynu” niewiele jest tytułów z tej dziedziny, które nie posiadają własnej strony WWW. Na początku 2006 roku w Internecie można było znaleźć 13 czasopism bibliotekarskich¹⁶. Wśród nich było 8 tytułów, które udostępniały całe lub częściowe archiwa pełnych tekstów.

¹⁶ Drabek A.: „Biuletyn EBIB” i inne polskie czasopisma z dziedziny bibliotekoznawstwa W: Vademecum bibliotekarza : praktyczne i aktualne informacje dla bibliotekarzy. Warszawa 2002-. Wydawnictwo poszytowe, strony nienumerowane. Część 11, rozdział 3, podrozdział 4 [maj 2006].

Obecnie (styczeń 2009) *Arianta* indeksuje 28 czasopism z bibliotekoznawstwa, z czego 19 stanowią wersje pełnotekstowe.

Są to następujące wydawnictwa (w nawiasie informacja o dostępności do spisów treści i/lub pełnych tekstów):

a) czasopisma pełnotekstowe:

- *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum* (2006-);
- *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Bibliologia* (1996-2000);
- *Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia* (1982-1998, 2001-2006);
- *Biblioteka* (1962-1970, 1997-2006);
- *Bibliotekarz* (1991-2006);
- *Bibliotekarz Lubelski* (2001-2005);
- *Bibliotekarz Podlaski* (2001-);
- *Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski* (1999-);
- *Bibliotheca Nostra* (2005-);
- *Biuletyn EBIB* (1999-);
- *Biuletyn Informacyjny Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie* (1997-);
- *Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej* (2000-2006);
- *Notes Biblioteczny* (2000-2006);
- *Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej* (1929-2003);
- *Polish Libraries Today* (2001-);
- *Poradnik Bibliotekarza* (1999-2006);
- *Rocznik Biblioteki Narodowej* (2001-);
- *Warsztaty Bibliotekarskie* (2004-).

b) czasopisma udostępniające spisy treści (i/lub abstrakty):

- *Biblioteka* – Wydaw. Raabe (spisy treści: 2008-);
- *Biblioteka w Szkole* (spisy treści i abstrakty: 1991-);
- *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* (spisy treści: 1991-2005);
- *Folia Toruniensia* (spisy treści i abstrakty: 2000-);
- *Notes Konserwatorski* (spisy treści: 2004-);
- *Nowa Biblioteka* (spisy treści: 1998-2001);
- *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej* (spisy treści: 2000-);
- *Roczniki Biblioteczne* (spisy treści: 1957-, abstrakty: 2006-);
- *Studia Bibliologiczne Akademii Świętokrzyskiej* (spisy treści: 1995-2006);
- *Studia Kieleckie Seria Bibliologiczno-Prasoznawcza* (spisy treści: 2000-2003).

Z tego wyliczenia doskonale widać, że ze sporej części prasy bibliotekarskiej można bezpłatnie korzystać w Internecie.

Pełnotekstowe czasopisma cieszą się sporą popularnością wśród użytkowników. Na poparcie tej tezy warto przytoczyć skromne wyliczenie. Na przełomie lutego i marca 2008 roku w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej udostępnione zostały dwa znane czasopisma bibliotekarskie: „Bibliotekarz” (roczniki 1991-2006) oraz „Poradnik Bibliotekarza” (roczniki 1999-2006). W ciągu niespełna ośmiu miesięcy czasopisma te były obiektem zainteresowania 5270 internautów co doskonale obrazuje, że opublikowanie tekstów w Internecie znacznie je popularyzuje i zwiększa ich wykorzystanie.

Zakończenie

Baza *Arianta* jest jedynym tak kompletnym źródłem informacji o naukowych i fachowych polskich czasopismach elektronicznych. W Internecie można znaleźć jedynie niewielkie wykazy czasopism, które zawierają tylko podstawowe informacje na ich temat (zazwyczaj tytuł i link, rzadziej informacje o dostępności pełnych tekstów czy abstraktów). *Arianta* podaje wszystkie ważne informacje, które są dodatkowo sprawdzane w innych źródłach.

Odsyłacze do *Arianty* są zamieszczane na wielu stronach WWW, polecają ją bibliotekarze, wydawcy, instytucje naukowe. Wysoka ranga jaką baza posiada w wyszukiwarce Google sprawia, że użytkownicy poszukujący jakiegoś czasopisma mogą łatwiej i szybciej do niego dotrzeć, nawet gdy nie znają jego adresu internetowego.

Udostępnienie elektronicznych wersji czasopism nie tylko ułatwia korzystanie z nich przez potencjalnych czytelników, ale także (a może przede wszystkim) zdecydowanie rozszerza zasięg oddziaływania danego periodyku. Na przykładzie czasopism z bibliotekoznawstwa i informacji naukowej widać, że ta teza znajduje odzwierciedlenie w praktyce. Większość znanych bibliotekarskich czasopism ma już swoje elektroniczne odpowiedniki, wiele z nich udostępnia też bezpłatnie pełne teksty tworząc tym samym warsztat pracy dla bibliotekarzy, studentów i wszystkich zajmujących się tą dyscypliną. Zauważyć też można, że czytelnicy darzą coraz większym zaufaniem czasopisma wydawane tylko w wersji online. Sztandarowym przykładem jest „Biuletyn EBIB”, coraz częściej cytowany w innych czasopismach¹⁷.

Obecnie nie można jeszcze stwierdzić, czy w najbliższym czasie cała prasa naukowa i branżowa „przeniesie” się do Internetu, choć już teraz pojawiają się w sieci czasopisma, które rezygnują z wersji drukowanej na rzecz elektronicznej. Na pewno można jednak powiedzieć, że z uwagi na rosnące oczekiwania użytkowników coraz trudniej będzie czasopismom egzystować tylko w wersji tradycyjnej. Tym ważniejsza więc rola *Arianty*, która zbiera rozproszone informacje i w przyjazny sposób dostarcza je użytkownikom.

---

¹⁷ Krawczyk A., Wróbel J.: Analiza cytowań Biuletynu EBIB w wybranych czasopismach bibliotekarskich. „Biuletyn EBIB” 2008 nr 9. [online]. [Dostęp: 2009-02-07]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ebib.info/2008/100/a.php?krawczyk_wrobel

Bibliografia:

BazTech - Baza zawartości polskich czasopism technicznych [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://baztech.icm.edu.pl/>.

Biblioteka Cyfrowa Politechniki Łódzkiej [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://ebipol.p.lodz.pl/dlibra>.

Drabek A., Pulikowski A.: *Baza danych „Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne” - stan badań*. „Biuletyn EBIB” 2006 nr 1 [online]. [Dostęp: 2009-02-07] Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2006/71/drabek.php>.

Drabek A., Pulikowski A.: *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne. Metodyka tworzenia i charakterystyka zawartości nowej bazy danych*. „Praktyka i Teoria Informatyki Naukowej i Technicznej” 2005 nr 3 s. 12-20.

Drabek A., Pulikowski A.: *Rozwój i funkcjonowanie bazy danych Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne po dwóch latach doświadczeń*. „Biuletyn EBIB” 2007 nr 9. [online]. [Dostęp: 2009-02-07]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ebib.info/2007/90/a.php?drabek_pulikowski.

Drabek A.: „*Biuletyn EBIB*” i inne polskie czasopisma z dziedziny bibliotekoznawstwa W: *Vademecum bibliotekarza : praktyczne i aktualne informacje dla bibliotekarzy*. Warszawa 2002-. Wydawnictwo poszytowe, strony nienumerowane. Część 11, rozdział 3, podrozdział 4 [maj 2006].

Gawarecki W.: *Lista polskich czasopism elektronicznych oraz elektronicznych odpowiedników periodyków drukowanych* [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.inib.uj.edu.pl/archiwum/czasopisma/pol.html>.

Index Copernicus - Journal Master List [online]. Medical Science International 2001-2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://journals.indexcopernicus.com/>.

Infor.pl [online].: Grupa Wydawnicza INFOR [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.infor.pl/>.

Krawczyk A., Wróbel J.: *Analiza cytowań Biuletynu EBIB w wybranych czasopismach bibliotekarskich*. „Biuletyn EBIB” 2008 nr 9. [online]. [Dostęp: 2009-02-07]. Dostępny w World Wide Web: http://www.ebib.info/2008/100/a.php?krawczyk_wrobel.

Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://kpbc.umk.pl/dlibra/>.

Pedagogiczna Biblioteka Cyfrowa [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ap.krakow.pl/dlibra/dlibra>.

Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbc.org.pl/dlibra>.

Via Medica - Wydawnictwo Medyczne [online]. Gdańsk: Wydaw. Via Medica [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.viamedica.pl/>.

Wydawnictwo Elamed [online]. 2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.elamed.com.pl/>.

Wydawnictwo SIGMA-NOT [online]. 2006-2008 [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sigma-not.pl/>.

Wydawnictwo Termedia [online]. [dostęp: 2009-01-29]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.termedia.pl/page.php>.